

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/84/2019
Identifikačné číslo spisu:	7218202665
Dátum vydania rozhodnutia:	24.09.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:7218202665.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore oprávneného otca H. K. E., trvalým pobytom v S., ul. W. XX, právne zastúpeným advokátkou JUDr. Jolanou Fuchsovou, so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, proti povinnej matke Q. Q. V., trvalým bydliskom v S., Q. ul. č. XX, právne zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Troščákom, so sídlom v Prešove, Hlavná 50, za účasti maloletej G. R. E., nar. XX.XX.XXXX zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach, v konaní o nariadenie výkonu rozhodnutia, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 19Em/2/2018 - 149, o dovolaní povinnej proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 31. januára 2019 sp. zn. 8CoP/361/2018, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 31. januára 2019 sp. zn. 8CoP/361/2018 vo výroku, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení výkonu rozhodnutia z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenie vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 2. augusta 2018 č.k. 19Em/2/2018-149 nariadil výkon uznesenia Okresného súdu Košice II z 2. novembra 2017 sp. zn. 23P/323/2016 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach z 18. januára 2018 sp.zn. 7CoP/240/2017 (ďalej aj ako „exekučný titul“), ktorým súd do právoplatného skončenia konania vo veci samej pod sp. zn. 23P/323/2016 zveril Q. G. R. do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, ktorá sa bude realizovať v 3- dňových intervaloch s miestom striedania vždy v bydlisku matky o 18.00 hod s tým, že ako prvý je oprávnený zabezpečovať starostlivosť o maloletú otec od 18.00 hod prvého dňa nasledujúceho po právoplatnosti uznesenia. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že oprávnený otec sa návrhom doručeným konajúcemu súdu dňa 20. marca 2018 domáhal súdneho výkonu rozhodnutia vo veci úpravy styku s maloletou na základe predmetného uznesenia, nakoľko povinná súdne rozhodnutie nerešpektovala a k odovzdaniu maloletej do starostlivosti oprávneného došlo len dvakrát, a to od 12. februára 2018 do 15. februára 2018 a od 18. februára 2018 do 21. februára 2018. K zmareniu styku došlo v termínoch 24. februára 2018 až 27. februára 2018, 2. marca 2018 až 5. marca 2018, 8. marca 2018 až 11. marca 2018, a taktiež 15. marca 2018 až 18. marca 2018, pričom povinná odôvodňovala neodovzdanie maloletej do starostlivosti oprávneného otca tým, že maloletá s oprávneným nechce ísť.

Súd prvej inštancie mal zo spisu za preukázané, že povinná matka dobrovoľne neplní, čo jej ukladá vykonateľný exekučný titul, pre takéto konanie nezistil ospravedlniteľné dôvody, a preto rozhodol v zmysle ustanovenia § 376 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj ako „CMP“) o nariadení výkonu rozhodnutia. O návrhu povinnej na odklad výkonu rozhodnutia rozhodol, tak že tento zamietol, nakoľko nezistil rozpor záujmu maloletej s výkonom rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 389 CMP. Proti tomuto rozhodnutiu podala odvolanie povinná matka maloletej.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 31. januára 2019 sp. zn. 8CoP/361/2018 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku o nariadení výkonu rozhodnutia a odmietol odvolanie matky maloletej proti výroku o zamietnutí návrhu povinnej na odklad výkonu rozhodnutia. Potvrdenie uznesenia súdu prvej inštancie ako vecne správne odôvodnil poukazom na ustanovenie § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj ako „CSP“). Odvolací súd k námietke matky maloletej, že po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti spôsobujúce zánik uloženej povinnosti uviedol, že podľa právnej teórie a konštantnej judikatúry je okolnosťou spôsobujúcou zánik uloženej povinnosti vo vykonávacom konaní predovšetkým splnenie uloženej povinnosti, zmena alebo zrušenie exekučného titulu, prípadne smrť niektorého z účastníkov, pričom v súdnej veci nešlo o taký prípad. Podľa názoru odvolacieho súdu nemôže byť nesprávne vyznačená doložka právoplatnosti a vykonateľnosti konajúcim súdom na ujmu osoby oprávnenej z exekučného titulu a účastníci konania sa mali takto vyznačenou doložkou riadiť až do vykonania nápravy. V odôvodnení poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 25. apríla 2012 sp. zn. 7Cdo/39/2010, pričom uviedol, že povinnosťou oprávneného ani nebolo overovať, či právoplatnosť rozhodnutia nastala skutočne vtedy, keď ju zistil a zaznamenal súd prvej inštancie. Taktiež mal odvolací súd za to, že argumentácia matky týkajúca sa ďalšieho dôvodu pre zánik uloženej povinnosti, a to údajné nedostavovanie sa oprávneného otca k odovzdaniu maloletej, neobstoí. Odvolací súd konštatoval, že vady zakladajúce zmatečnosť súdneho rozhodnutia, ktoré súd zavinil svojim procesným postupom v rozpore so zákonom, spravidla vždy odnímajú možnosť konať pred súdom, pretože mu bránia v realizácii tých procesných práv, ktoré civilné kódexy priznávajú na účelne uplatnenie alebo bránenie práva proti druhému účastníkovi. Avšak po posúdení spisového materiálu odvolací súd konštatoval, že absencia doručenia podaní oprávneného povinnej matke, súdom prvej inštancie nebola vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nakoľko z ustanovenia § 167 CSP povinnosť súdu doručiť všetky podania účastníka, nevyplyva. Výrok o zamietnutí návrhu na odklad výkonu rozhodnutia právne odôvodnil poukazom na ustanovenia § 355 ods. 2, § 357 CSP a § 59 ods. 1, § 60, § 389 ods. 1 CMP a vecne, tým, že súd prvej inštancie nesprávne poučil účastníkov konania, keď v poučení napadnutého rozhodnutia uviedol, že voči výroku o odklade výkonu rozhodnutia je prípustné odvolanie. Podľa názoru odvolacieho súdu proti uvedenému výroku uznesenia nie je možné podať odvolanie, nakoľko rozhodnutie, ktoré súd prvej inštancie vydal, nie je možné subsumovať pod ustanovenie § 357 CSP, v ktorom sú taxatívne uvedené uznesenia súdu prvej inštancie, proti ktorým odvolanie je prípustné, a tiež prípustnosť odvolania nie je daná ani ustanovením § 59 CMP, nakoľko rozhodnutie o odklade výkonu rozhodnutia nie je rozhodnutím vo veci samej. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd odvolanie povinnej v tejto časti v zmysle ustanovenia § 386 písm. c/ CSP odmietol.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala povinná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie výroku, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení výkonu rozhodnutia. Prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a § 420 písm. f/ argumentujúc tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu pokladala za zmatečné a tiež tým, že rozhodnutie spočívalo na nesprávnom právnom posúdení keďže záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá odvolacím súdom nebola doposiaľ vyriešená. Vo svojom dovolaní poukázala na absenciu doručenia podaní oprávneného otca maloletej, pričom z viac ako 9 podaní jej boli doručené iba dva návrhy na výkon rozhodnutia, a to zo dňa 19. marca 2018 a 12. apríla 2018. Podľa názoru dovolateľky bola porušená zásada kontradiktórnosti a s ňou súvisiaca „rovnosť zbraní“, čím bolo porušené jej procesné právo predložiť argumenty a reagovať na protiargumenty protistrany. Svoje tvrdenie podporila poukazom na ustanovenie § 167 ods. 1 CSP, a tiež na nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 276/2016, I. ÚS 132/2017, II. ÚS 31/2016. Ďalej namietala nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu týkajúce sa námietky povinnej, súvisiacej s nedostavením sa oprávneného otca na miesto prevzatia maloletej, ktorá

skutočnosť podľa názoru povinnej spôsobilá zánik uloženej povinnosti, pričom mala za to, že táto právna otázka nebola doposiaľ dovolacím súdom vyriešená.

4. Oprávnený vo svojom vyjadrení uviedol, že dovolanie povinnej považuje za nedôvodné a neprípustné, a preto žiadal o jeho odmietnutie.

5. Na konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa vzťahuje Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní matky maloletého dieťaťa.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. Dovolací súd posudzoval prípustnosť dovolania povinnej na základe obsahu (čl. 11 CSP v spojení § 124 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že dovolateľka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/.

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. V zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávisle a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach a záväzkoch. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane. Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

10. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia (obdobne pozri aj rozsudok EŠLP vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku č. 18990/91, 18.2.1997, § 27). V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru (rovnako tak v rozsudku vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku, § 29).

11. Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov je súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru odvolacieho súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhá strana konania. Každá strana musí mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné na to, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkami predloženými súdu na účely ovplyvnenia jeho rozhodnutia a vyjadriť sa k nim. Kontradiktórny spor znamená možnosť strany popierať (contra dicere) požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby vypočuli jej argumenty a návrhy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 31/2016, III. ÚS 32/2015, I. ÚS 276/2016, I. ÚS 230/03, IV. ÚS 186/09, II. ÚS 18/2013).

12. Vychádzajúc z uvedeného bolo potrebné z preskúmaného spisu zohľadniť, že oprávnený podal dňa 13.04.2018 (č.l. 23), 24.04.2018 (č.l. 29), 29.05.2018 (č.l. 68), 11.06.2018 (č.l. 95), 20.06.2018 (č.l. 114), 02.07.2018 (č.l. 117), 26.07.2018 (č.l. 133), 24.08.2018 (č.l. 158), 31.10.2018 (č.l. 253), 30.11.2018 (č.l. 289), 14.01.2019 (č.l. 331), 25.03.2019 (č.l. 386), 07.05.2019 (č.l. 466) podania, ktoré povinnej doručené neboli. V danom prípade bolo irelevantné posúdenie podaní z hľadiska ich obsahu a hodnotiacej sily dôkazu a bolo nevyhnutné zohľadniť skutočnosť, že sa nejednalo o rovnopisy, ale samostatné podania s odlišným dátumom doručenia. V zmysle vyššie uvedeného rozhodnutia ESLP je preto povinné konštatovať, že týmto postupom odvolacieho súdu, ktorý nedoručil predmetné podania protistrane, došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a zároveň k odňatiu možnosti dovolateľky konať pred súdom, čo je potrebné považovať za procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

13. Vzhľadom na vyššie uvedené bude úlohou odvolacieho súdu predmetné podania doručiť a až následne pokračovať v odvolacom konaní a napriek fakultatívnemu charakteru ustanovenia § 374 CMP bude potrebné zvážiť nevyhnutnosť nariadenia pojednávania, vzhľadom na osobitosti prejednávanej veci.

14. So zreteľom na uvedené dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP), pričom sa ďalšími dovolacími námietkami už nezaoberal.

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.